

Романів О. Я., к.геогр.н., доцент, Твердохліб О. І., магістрант
(Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка
Степана Дем'янчука, м. Рівне)

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Не зважаючи на наявні передумови, Рівненська область значно відстає у розвитку зеленого сільського туризму від інших західноукраїнських областей, зокрема таких як Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька. Однією із причин є відсутність системних досліджень можливостей для розвитку такого виду туризму на Рівненщині.

Законодавчо в Україні закріплено термін «сільський зелений туризм», юридичний зміст якого трактується як відпочинок в українському селі. Ця сфера дозволяла охопила широкий спектр форм відпочинку на селі: від стаціонарного відпочинку в сільській місцевості (власне сільський туризм), відпочинку у туристичних центрах і курортах, що в адміністративному плані є селищами чи малими містечками, до відпочинку у сільських господарствах (агротуризм). Отже, сільський зелений туризм є однією з форм сталого сільського туризму (за умови, що природні та культурні ресурси, традиції і вся продукція відповідає місцевому колориту), який має на меті толерантне ставлення і збереження місцевих природних ресурсів та культурних ландшафтів.

На нашу думку, найбільш доцільним для досліджень факторів розвитку і стану сільського зеленого туризму території є географічний підхід, оскільки географічне бачення явищ, об'єктів і процесів дійсності націлене на виявлення просторової неоднорідності чинників розвитку, на пошук територіальних відмінностей природи і життєдіяльності суспільства, на порівняльний аналіз місць та розташування географічних об'єктів, на просторову систематику, класифікацію і типізацію досліджуваних об'єктів і явищ, на характеристику їх просторової організації і впорядкованості, на аналіз просторової взаємодії. Всі ці особливості географічного підходу пов'язані з категоріями, які характеризують предмет дослідження в географії: територіальні взаємозв'язки, територіальна диференціація, територіальна організація.

Отже, метою даного дослідження було оцінити фактори територіальної організації сільського зеленого туризму області, визначити територіальні відмінності в його розвитку, а також територіальну специфіку формування турпродукту у сільському зеленому туризмі Рівненської області.

Для розвитку сільського зеленого туризму в області є певні передумови, пов'язані з наявністю сприятливих природних, історико-культурних,

поселенських, соціально-економічних, інфраструктурних, інформаційних, інституціональних, іміджевих і суб'єктивно-психологічних факторів.

До природних рекреаційно-туристських ресурсів Рівненської області належать сприятливі кліматичні умови, значні масиви лісів, озера, лікувальні торфові грязі та незначні поклади мінеральних вод. Несприятливі фактори пов'язані з наявністю ареалів радіоактивного забруднення в північних районах області. В цілому, природні чинники дозволяють наповнити турпродукт у сільській місцевості широким набором видів активного відпочинку.

Сільська місцевість в Рівненській області має багатий пізнавальний потенціал, пов'язаний з історико-етнографічною спадщиною, сільською культурою і побутом, різними видами професійно-трудової діяльності та народними промислами. У перелік історичних міст України включено 13 населених пунктів Рівненщини. В області проводиться більше 15 різножанрових міжнародних фестивалів і конкурсів. Розвинені такі художні промисли як ткацтво, вишивка, гончарство, різьблення. Здійснюється робота з підтримки та впровадження інноваційних проєктів щодо розвитку туризму у сільській місцевості. Цікавими об'єктами, які розміщені в сільській місцевості, є музейний комплекс у селі Пересопниця Рівненського району та «Ремісничий екохутір «Плугаки» у селі Дермань-1 Здолбунівського району. За сприяння Рівненської облдержадміністрації розроблена програма розбудови туризму у рамках загальної стратегії регіонального розвитку «Західна Брама», а з німецькими партнерами реалізується проєкт ViaRegia (відтворення середньовічного торгового шляху з Європи до Києва як культурного, туристичного).

Однак, на наш погляд, найбільш важливими для розвитку сільського зеленого туризму мають бути створені економічні та організаційні передумови, а також - бажання місцевих органів влади розвивати цей рух, а у господарів агросадіб - бажання ефективно використовувати сільський житловий фонд для прийому туристів.

Соціально-економічними передумовами розвитку сільського зеленого туризму в Рівненській області є наявний приватний житловий фонд, який щороку зростає, й значна кількість незайнятого або частково зайнятого в приватних домашніх господарствах сільського населення. Стимулює розвиток сільського туризму як форми само зайнятості населення й проблема низьких доходів в сільському господарстві та труднощі збуту сільськогосподарської продукції, майже 90% якої в області виробляється в особистих селянських і фермерських господарствах.

В умовах сучасного інноваційного розвитку суспільства інформацію слід розглядати як важливий ресурс розвитку туризму. На сьогодні це один з найслабших чинників розвитку сільського зеленого туризму Рівненської. Інформація для споживачів досить обмежена, знайти дані в мережі

Інтернет про ціну, умови проживання у селі на Рівненщині – вкрай складно, не кажучи вже про можливість в режимі он-лайн забронювати місце.

Для просування розроблених в рамках концепції «Західна брама» туристичних продуктів передбачається значний комплекс маркетингових заходів, створюється Інтернет-портал туристичних ресурсів історико-географічного регіону Великої Волині. Однак, незважаючи на масштабність такого проекту, сільському зеленому туризму в ньому не надається істотного значення.

Серед факторів, що обмежують туристичний рух на селі слід назвати обмежену і непослідовну рекламну діяльність; бідну інфраструктуру, яка обмежує активний відпочинок (недостатня кількість місць для купання, спортивних майданчиків тощо), відсутність стандартизації в базі даних сільського туризму, невідповідність санітарно-гігієнічних умов, низьку атракційну наповненість сільського турпродукту. Найбільш поширеними помилками власників агросадиб є віра в те, що мальовничі пейзажі, історичні пам'ятки – достатня пропозиція для туриста; відсутність рекламної стратегії; неврахування конкуренції; невміння оцінити рівень рентабельності власних послуг.

Кількість агросадиб, які пропонують відпочинок туристам, з року в рік зростає. На 2012 рік їх є 85. Територіальний розподіл агросадиб представлено на рис. 1.

Розвиток сільського зеленого туризму Рівненської області перебуває на етапі свого становлення, тому говорити про виокремлення агротуристичних районів не доцільно, оскільки вони ще не сформувалися. У територіальній організації сільського зеленого туризму можна виокремити пункти (окремі агросадиби), центри (сільські населені пункти, у яких є кілька агросадиб). Починають формуватися вузли та ареали сільського зеленого туризму.

Найбільший вузол формується у Демидівському та Радивилівському районах з ядром, яке утворюють села Хрінники та Пляшева. На сході формується вузол з центром у с. Маринин Березнівського району. У передмісті Рівного формується вузол із ядром у с. Забороль. Менші за розміром та значенням вузли сільського зеленого туризму діють в Острозькому та Здолбунівському районах. У північних районах сформувалися центри сільського зеленого туризму (с. Нобель, с. Біле та с. Малі Телковичі, с. Крупове та с. Антонівка).

За сумою бальних оцінок по таких групах факторів як природні, історико-культурні, соціально-економічні, інформаційні, інфраструктурні та іміджеві, нами було отримано узагальнюючі показники агрорекреаційного потенціалу районів (рис. 1).

Найвища оцінка агрорекреаційних ресурсів – у Рівненському та Дубенському районах. Це зумовлено тим, що Рівненський район має

найвищий потенціал історико-культурних рекреаційних ресурсів, інформаційних і один із найвищих показників інфраструктурних факторів розвитку.

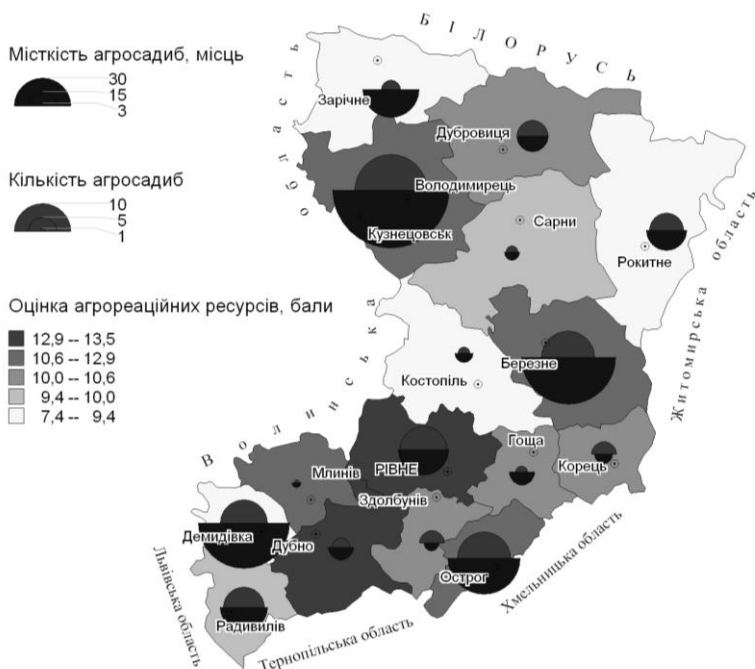

Рис. 1. Агрорекреаційний потенціал Рівненської області

У Дубенському районі найвищі оцінки інформаційних ресурсів та інфраструктурних факторів розвитку. Найнижчі оцінки у таких районах: Заріченському, Рокитнівському, Костопільському та Демидівському. Природно-рекреаційні та соціально-економічні ресурси цих районів є одними з найвищих, але показники інфраструктурних факторів розвитку та історико-культурних ресурсів помітно відстають від показників інших районів.

Для розвитку сільського зеленого туризму найбільш привабливими є території, що межують з Рівненським районом. Саме там на сьогодні склалися найкращі передумови, але кількість агросадиб є невеликою. У північних районах резерви для розвитку сільського зеленого туризму значно менші, для його підтримки необхідне суттєве покращення інфраструктури та інших факторних умов.